

Listersjöområdet

Id.nr.	KG0009
Län	Blekinge
Naturtyp	Ädellöv-/kalkbarr-/barrblandskog
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2021-11-04
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakten Listersjöområdet med en yta på drygt 5 450 hektar omfattar ädellövskogar, bland- och barrskogar i närheten av Listersjön. I grönstensområden vid Lillån respektive Stensjömåla finns Blekinges enda kalkbarrskogar. En stor del av området har påverkats av högsta kustlinjen vilket syns i form av blockrika sluttningar där finjorden har svallats bort. Merparten av områdets skogar har sannolikt utvecklats genom igenväxning av trädbärande hagmarker och utmarksbeten. Här finns även en stor andel före detta lövängar som har utvecklats till artrika lundar. Flera områden har långvarig kontinuitet trädbevuxen mark.

Traktens skogsbygd präglas framförallt av ett stort gran-/barrinslag och ett totalt sett ganska litet ädellövsinslag. I trakten bedrivs ett relativt intensivt skogsbruk, under tioårsperioden 2010–2019 förnygringsavverkades totalt drygt 492 hektar (9 procent) av värdetraktens landyta (Skogsstyrelsen 2020).

NATURVÄRDEN

Området innehåller sju naturreservat, fem natura 2000-områden varav fem med habitatdirektivsskydd och två med fågeldirektivsskydd samt ett antal biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Större delen av ytorna som är skyddade som naturreservat ingår också i Natura 2000. Arbete pågår med ytterligare naturreservat och biotopskyddsområden. De viktigaste skogliga naturtyperna inom området är ekskogar, bokskogar, avenbokskogar blandädellövskogar, kalkbarrskogar och strandskogar. Vid Listersjön ligger Sännesshults naturreservat med en av landets största sammanhängande bokskogar. Tolseboda naturreservat med bok och gran omnämns ibland som "Blekinges enda urskog". År 2020 innehöll värdetrakten drygt 222 hektar (4,1 procent av landytan) värdekärna för ädellöv, varav 52,7 procent värdekärna ligger inom formellt skyddad natur (naturreservat, natura 2000 eller biotopskydd). Därutöver fanns samma år även drygt 53 hektar värdekärna för tall inom trakten.

Ett mycket stort antal krävande kryptogamer har påträffats inom området. Exempel på rödlistade arter som är karaktäristiska eller särskilt skyddsvärda är rosa lundlav, liten ädellav, ekpricklav, liten söderfallslav, kort parasitspik, lunglav, hållav, grönticka, koralltaggsvamp, skinntagging, praktfingersvamp, grållila fingersvamp, fläckfingersvamp, skrovlig taggsvamp, spricktaggsvamp, gul taggsvamp, violgubbe och pantermusseron. Runt Listersjön och Sannen finns rika bestånd av den tidigare rödlistade hårklomossan. Kärnväxtfloran är mest intressant i grönstensområdena. Här finns bland annat sårläka, trolldruva, hässleklocka, myskmadra och vårärt. På magrare marker är floran mer trivial, men i hedartad tallskog vid Listersjön finns en av Blekinges tre kvarvarande lokaler för ryl. Bland rödlistade insekter bör särskilt nämnas svartoxe som har sin enda kända förekomst i länet i Tolseboda naturreservat. Här lever den i gamla rödmurkna granlångor i anslutning till en liten bäck. Runt södra Listersjön finns läderbagge och mulmknäppare i gamla grova ekar. Fågelfaunan är rik och bland typiska arter kan nämnas storlom, skogsduva, tjäder, spillkråka, sparvuggla, pärluggla och

lärfalk. Grova tallar runt områdets sjöar tjänstgör som boträd åt fiskgjuse och havsörn. Lodjur observeras regelbundet i Stensjömåla och Gröngölsmåla.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Denna skogliga värdetrakt överlappar till stor del med den limniska värdetrakten Listerbyån (bilaga 1). Inom värdetrakten är det relativt vanligt med intilliggande skogliga och limniska värdekärnor, vilket skapar särskilt goda förutsättningar för övergångsmiljöer såsom svämlövskogar. Värdetrakten överlappar också två värdetrakter för odlingslandskapet (gräsmarker). Lokaler med intilliggande värdekärnor för ädellöv och gräsmark har särskilt goda förutsättningar för att gynna brynmiljöer. Inom värdetrakten som helhet så är konnektiviteten mellan ädellövmiljöer minst utvecklad i de delar av trakten där det är glesare mellan värdekärnor, exempelvis i landskapsavsnittet mellan Vantekallaberget-Haraldsmåla (bilaga 1).

NUVARANDE MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL

Större delen av skogsmarken inom de skyddade områdena utvecklas genom fri dynamik eller genom begränsad skötsel av trädskiktet. En del skogsmark/trädbärande mark är beteshävdad. I de oskyddade skogarna bedrivs ett produktionsinriktat, delvis ganska intensivt skogsbruk.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Skogarna tillhandahåller en mängd olika ekosystemtjänster (där skapandet av livsmiljöer för stort antal arter är grundförutsättningen) bland annat:

- livsmedel (ex. bär, svamp och vilt)
- naturupplevelser
- översvämningsskydd genom trädens vattenupptag och vattenmagasinering
- klimatreglering, både lokalt genom temperaturutjämning och skydd mot vind, och globalt genom lagring av kol i träd och mark
- skadedjursbekämpning (biologisk reglering).
- pollinering för både skogens egna arter och för jordbruks- och trädgårdsgrödor
- markstabilisering

UTMANINGAR

Ett pågående hot är förtätning av skogarna, vilket missgynnar ljus- och värmekrävande arter samtidigt som det försvårar förnyringen av vissa trädslag (i synnerhet ek) och därmed också riskerar att bryta kontinuiteten av gamla ädellövträd. Almsjuka och askskottsjuka har drabbat en del ovanliga arter. I vissa bokbestånd (även värdekärnor) sker ett alltför produktionsinriktat skogsbruk som missgynnar många ovanliga arter.

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som hör till skogliga värdekärnor ska överleva.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Punktåtgärder kring spärrgreniga naturvärdesträd
- Förnyringsåtgärder för vissa trädslag

- Restaurering av igenväxande hagmarker med lång beteskontinuitet
- För Sännesshults naturreservat bör en ny skötselplan tas fram, då den gamla ger utrymme för ett alltför högt virkesuttag
- Utveckling av spridningslänkar med naturvärden relevanta för värdetraktens värdekärnor

MARKÄGARSTRUKTUR

En mycket stor andel av skogen är godsägor. Godsets skogar innehåller även en förhållandevis stor andel av traktens värdekärnor. Resterande delar är privatägda.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

Hemberg, J. (2011). Skyddsvärda lavar i Blekinge – nyupptäckta naturvärden i nationell toppklass. Svensk bot tidskr 2011

Länsstyrelsen Blekinge Län (2003). Blekinges skogar – biologisk mångfald samt urval och skötsel av skogsreservat. Meddelande 2003:1

Länsstyrelsen Blekinge län (2007). Hotade svamparter i Blekinge – sammanställning av fynd t.o.m. 2006. Meddelande 2007:8.

Naturvårdsverket (2020). Nationella Marktäckedata version 1.1. URL

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/Ladda-ned/> [2020-12-15]

Skogsstyrelsen (2020). Utförda avverkningar enligt skillnadsanalys i satellitbilder. URL

<https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/> [2020-12-10]

BILAGA 1. KARTA ÖVER VÄRDETRAKTEN "LISTERSJÖOMRÅDET"

